

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ Β' - ΕΤΟΣ Α° (16°)

Ἀθήνα, Σάββατο, 3 Αὐγούστου 1919

ΑΡΙΘ. 34 (643)

Ο ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ ΓΟΡΔΙΟΣ

Σ' ἓνα μικροῦλο φυλλαδάκι μὲ τὸ μετριόφροντα τίτλο «Πρὸς τὴν Ἐκπαιδευτικὴν Ἀναγέννησιν», πὸν κυκλοφόρησε μὰζι μὲ τὸ ἐπίσημο Δελτίο τοῦ ὑπουργείου τῆς Παιδείας, διαβάσαμε τὸ λόγο πὸν ὁ κ. Δελμούζος πέρσιν ἀπάγγειλε στὴ σάλα τῆς Ἀρχαιολογικῆς ἐταιρείας προσπὰ στοὺς δημοδιδασκάλους κι ἄλλους τοὺς ἐπίσημους, ξηγώντας μὲ πολὺ ἐνθουσιασμὸ τὸ μεταρρυθμιστικὸ Ἐκπαιδευτικὸ πρόγραμμα. Σὲ γλῶσσα μιχτὴ ὁ κ. Δ. ἀποκροσταλλώνει ὅσα εἰπωθήκανε κι ἄλλοῦ καὶ πρὸ πάντων σὺς στήλες τοῦ «Νουμά» ἐδῶ καὶ δεκαπέντε χρόνια πάνω στὸ ἐκπαιδευτικὸ πρόβλημα. καὶ πὸν δὲν εἶναι τίποτις ἄλλο παρὰ μιὰ φροσικὴ ἐπέχραση κι ἀκολουθία στὴν πραγματικὴ ἐφαρμογὴ τους τῶν ἰδεῶν τοῦ Ψυχάρη.

Ξεχωρίζουμε δυὸ σημεῖα ἀπὸ ὅλο τὸ λόγο τοῦ κ. Δελμούζου. Σκοπός, λέει, τῆς ἐκπαιδ. μεταρρυθμ. σης ἀνὰ κοιτάζουμε τὰ συμφέροντα ὄλων τῶν κοινωνικῶν τάξεων καὶ ὄχι μονάχα λίγων προνομιούχων, μὲ πνεῦμα ἀληθινὰ φιλελεύθερο καὶ δημοκρατικόν. Ἡ καθαρεύουσα, ζητώντας νὰ δουλέψη γιὰ τὰ συμφέροντα τῶν λίγων προνομιούχων, εἶτανε τοῦλάχιστο εἰλικρινέστερη. Πὸς μπορεῖ ἓνα ἐκπαιδευτικὸ σύστημα νὰ ἴσπερεῖ ὅλες τὶς κοινωνικὰς τάξεις, γιὰ μὰς εἶναι ἀκατανόητο. Ξέραμε πὸς στὸ Μεσαίωνα ἡ Παιδεία δούλενε γιὰ τὸν Πάπα καὶ τοὺς Φεουδάλους. Μετὰ τὴ Γαλλικὴ ἐπανάσταση ἔγινε σκιάβα τῶν ἀσπιδῶν. Σὲ μιὰ σοσιαλιστικὴ πολιτεία θὰ δουλέψη φροσικὰ γιὰ τοὺς πολετάσιους. Μὰ σύστημα πὸν δουλεύει γιὰ ὅλους καὶ τοὺς ἱκανοποιεῖ ὅλους, μόνο σὸν ἐκλογικὸ πρόγραμμα ἔχει σημασία. Ὁ κ. Δελμούζος ὡς γνωστὸ ἀνήκει στοὺς μιχτούς. Λοιπὸν ἡ μιχτὴ ἠμπορεῖ νὰ ἱκανοποιήσῃ ὅλους; Τὰ φροσικὰ σημεῖα τοῦ τόπου μὲς θέλουμε νὰ διατηρηθῇ στὴ ζωὴ ἡ καθαρεύουσα οἱ ὅσοι ποσιμοῦνε τὴ μιχτὴ, οἱ πολετάσιοι φροσικὰ εἶναι ἄνα ἐπληθύνουν νὰ ζητήσουν τὴν καθαρὰ δημοτικὴν. Οὔτε μπορεῖ κανεὶς νὰ μὰς ἀντιτάξῃ πὸς τάχα τὸ δημοτικὸ σκολεῖο θὰ ἱκανοποιῇ τὶς ἀνάγκες τοῦ λαοῦ, ἡ μέση ἐκπαίδευση, τοὺς ἀσπιδούς. Κάθε κράτος φροντίζει νὰ ἔχη ἓνα σύστημα ἐνιαῖο κι ὅταν ἓνα κράτος στὴ βαθύτερη οἰκιστὴν του εἶναι ἀσπιδὸν δὲν ἐπιτρέπεται νὰ ὑπόσγεται δημοκρατικὴν ἐκπαίδευση στὸ λαὸ. Μπορεῖ ἓνα ἀσπιδὸν κράτος νὰ νιοθετήσῃ σήμερον τὰ ἰδανικὰ τῶν πολετάσιων; Κι ἀφοῦ εἶνε φροσικὰ ἀδύνατο νὰ τὸ κάψῃ δίγως νὰ ἀρνηθῇ τὸν ἐαντὸ του, τότε γιὰ νὰ μιλοῦνε γιὰ δημοκρατικοποίησιν τῆς παιδείας, δηλαδὴ γιὰ πρᾶμα πὸν δὲν μποροῦμε νὰ τὸ δώσουμε; Ἄν λέγαμε πὸς ἀσπιδικοποιεῖ τὴν ἔως σήμερον ἀριστοκρατικὴν ἐκπαίδευσίν μας, θὰ εἴμαστε μέσα στὴν ἀλήθεια.

Τὸ δεύτερο σημεῖο τοῦ λόγου μὰς πληροφορεῖ γιὰ τὸ μέλλον τῆς καθαρεύουσας. «Φροσικὰ — λέει ὁ κ. Δ. — ὅσο φροσικὴ ἢ τωρινὴ διγλωσσία, θὰ διδάσκειται καὶ ἡ καθαρεύουσα στὴν πιὸ ἀπλή τῆς φάσῃ. Νὰ λοιπὸν δι δὲν καταδικάζεται οὐ θάνατο ἢ καθαρεύουσα καὶ δὲν ἐπάσχει κανεὶς λόγος νὰ ἀρνηθοῦνε οἱ φίλοι τῆς. Ἡ καθαρεύουσα, ὅπως βλέπετε, θὰ ζήσῃ πλάι στὴ δημοτικὴ, πὸν θὰ γίνῃ τὸ ὄργανο γιὰ νὰ διδάχτῃ καλῆτερα ἢ καθαρεύουσα κ' ἔτσι νὰ γίνῃ λιγότερο ἀποκροστικὴ καὶ φροσικὰ περσότερο ἀνεχτὴ ἀπ' ὅ,τι κρίνεται σήμερον, πὸν ἡ ἀμικροσία τῆς γεννάει τὴ σκασιὰ καὶ τὴν ἀγανάχτησιν. Τὸ παιδί, βγαίνοντας ἀπὸ τὸ δημοτικὸ, θὰ ξέρῃ καὶ τὴ δημοτικὴν — γράφε μιχτὴ — καὶ τὴν καθαρεύουσα. Κατὰ τὸν κ. Δ. καὶ τοὺς σνεργάτες του, αὐτὲς οἱ δυὸ γλῶσσες θὰ παλαίφουν ἔσπερα μέσα στὴν ψυχὴ τοῦ παιδιοῦ καὶ στὰ τελευταῖα ἐλπίζει πὸς θὰ νικῆσῃ ἡ δημοτικὴ, δηλαδὴ ἡ μιχτὴ. Ζητᾶμε ἀπὸ τὸν κ. Δ. τὴν ἄδεια νὰ διαφωνήσομε. Ὅταν μιὰ γλῶσσα διδάσκειται σποτυματικὰ δὲν βλέπουμε πὸς εἶναι δυνατὸ αὐτὴ ἢ γλῶσσα νὰ ἐξαφανιστῇ. Τὸ ἀποτέλεσμα πὸν θὰ γεννηθῇ ἀπὸ τὸ πάλαμα τῶν δυὸ γλωσσῶν δὲν εἶναι, κατὰ τὴ γνώμη μας, ὁ θάνατος τῆς καθαρεύουσας, μὰ τὸ πελάγωμα καὶ τὸ ξεχαρβάλωμα τοῦ παιδικοῦ μυαλοῦ. Ἡ καθαρεύουσα δὲν μπορεῖ νὰ διδάχτῃ σὸν κατὶ ξένο, σὸν τὰ Γαλλικὰ, νὰ ποῦμε, καὶ φροσικὰ δὲν εἶναι δυνατὸ παρὰ νὰ ἐπηρεάσῃ καὶ τὴ δημοτικὴν, ὑποχρεώνοντάς τὴνε νὰ δεχτῇ καὶ καθαρευουσιάνικα στοιχεῖα. Ξέρομε πὸς αὐτὸ ἴσπια ἴσπια εἶναι τὸ δνεργο τοῦ κ. Δ. καὶ τοῦ Ἐκπαιδευτικοῦ Ὅμιλου, μὰ αὐτὸ μόνο τοὺς μιχτούς μπορεῖ νὰ ἐνθουσιάζῃ κι ὄχι ἐμὰς τοὺς ἀληθινούς δημοτικιστὰς. Κ' ἔπειτα γιὰ νὰ διδάχτῃ μόνο ἢ «ἀπλή φάσῃ» τῆς καθαρεύουσας; Ὑπάρχουνε καὶ βιβλία μὲ βαρεῖα καθαρευουσιανὰ ἀπασπία γιὰ μιὰν ἀνώτερη μόρφωση. Πὸς θὰ γίνῃ τὸ παιδί ἱκανὸ νὰ τὰ μελετήσῃ ἀφοῦ θὰ διδάχτῃ μόνο τὴν ἀπλή φάσῃ;

Φρονοῦμε πὸς καὶ πάλι καὶ μὲ ὅλα τὰ πομπώδεια λόγια δὲν πρόκειται γιὰ ριζικὴν λύσιν παρὰ γιὰ τὰ σνρηθιομένα μπάλωματα. Γίνεται πάλι μιὰ δοκιμὴ πὸν σίγουρα θὰ τελειώσῃ κι αὐτὴ μὲ μιὰ τραγικὴ ἀποτυχία. Ἄς τὸ πάρομε ἀπόφαση. (Καθεστὸς αἰώνων, δὲν πέφτει μὲ ὑποχώρες καὶ σνδιδασμοὺς. Χρειάζεται υπαλνιάς. Μὴ σὰς τρομάζει ἡ λέξη.) Ἄν ἔχουμε τὴν ὑπομονὴν ὅσο νὰ ρηθῇ ἡ μοιραία ὥρα γιὰ νὰ καταφέρουμε τὸ θανάσιμο χιτῆμα, τὸ ἔργο μας θὰ εἶναι πολὺ ἐνκολώτερο παρὰ τώρα, πὸν προσπαθοῦμε ἀπελπιόμενα νὰ δέσουμε τὸν ταῦρο μὲ σκονιὰ κι αὐτὰ ὄχι καὶ πολὺ γερό.